

בבית המשפט העליון

בג"ץ 1985/11

לפני : המשנה לנשיא מ' נאור
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העותר : משה רודובסקי

נגד

המשיבים : 1. מדינת ישראל
2. שר הביטחון
3. ראש המטה הכללי
4. מפקד חיל הים

עתירה למתן צו על-תנאי

בשם העותר : ד"ר שמואל סעדיה, עו"ד ; עו"ד עמית המפל

בשם המשיבים : עו"ד שרון רוטשנקר ; עו"ד ענר הלמן

פסק דין

השופט נעם סולברג:

1. במוקד העתירה – "אסון השייטת". ב"כ העותר מבקש להורות להעביר לעיונו כל חומר ומסמך, כל החלטה בדבר הקמת ועדת חקירה, מסקנות וממצאים של ועדות חקירה, עדויות, ראיות, מסמכים, צילומים, דוחות, הכל בכל מכל כל בקשר עם האסון הנ"ל. בכלל זאת, כל מסמך ומידע על המטענים שנשא הכוח הצבאי, אופן הכנתם על-ידי יחידת יפתח, דרג הפיקוד אשר היה מעורב בפעולה, נחיצותה, יעדיה, מטרותיה, הערכות מבצעית לקראתה, הערכות מודיעינית, אופן ביצוע הפעולה, הבדיקות והפעולות אשר נעשו להבטחת תקינות המטענים ובטיחותם, הערכות לתכנית חילוץ, אופן ביצוע החילוץ, אופן מינוי ופעילות ועדות החקירה עד כה. ב"כ העותר מבקש להורות לחקור באמצעות "מכונת אמת" את כל גורמי המודיעין וכל אנשי יחידת יפתח אשר היו מעורבים בהכנת המטענים. ב"כ העותר מבקש להורות על הקמת ועדת חקירה נוספת בראשות שופט של בית המשפט העליון, רצוי שיהיה זה כבוד הנשיא (בדימוס)

מ' שמגר, ושעל חבריה ימנו נציגי העותר, קרי, בא-כוחו ד"ר עו"ד שמואל סעדיה, ומומחה, איש צבא בדימוס.

עיקרי העובדות

2. בנו של העותר, החייל גל רודובסקי ז"ל, נפל חלל בלילה שבין 4-5 לספטמבר בשנת 1997 ב"אסון השייטת" שבו נפצעו ונהרגו לוחמי צה"ל, מן המובחרים, אנשי "שייטת 13".

3. הרמטכ"ל דאז, רא"ל אמנון ליפקין-שחק, מינה ועדת חקירה בראשות האלוף (במיל') גבי אופיר (להלן: ועדת אופיר) לחקירת מכלול האירוע והנסיבות שהביאו למותם ולפציעתם של הלוחמים. ועדת אופיר בחנה בין היתר סוגיות הנוגעות להכנות למבצע, נוהל הקרב, המודיעין, ההתנהגות המבצעית ותפקוד הכוח, המפקדות וכוחות נוספים שפעלו במרחב במהלך האירוע. כמו כן, בחנה הוועדה את פעולות החילוץ, פינוי הנפגעים והטיפול הרפואי, וכל נושא אחר שהיה בו כדי לסייע להבנת האירוע ולהפקת לקחים ממנו. ועדת אופיר ביקשה לברר האם מידע מוקדם בקשר למבצע דלף והגיע לידיעת האוייב? האם נתקל הכוח הצבאי במארב אוייב מתוכנן או שמא בפעילות שגרתית לא ידועה באותה גזרה? האם המטענים שהתפוצצו נישאו על-ידי הכוח? האם המבצע אושר כנדרש על-ידי המפקדות? האם נוהל הקרב ואופן ניהולו היו סבירים? האם מטעני הכוח היו בטוחים לשימוש ולנשיאה? האם נעשה כל האפשר במצב שנוצר, כדי להבטיח את שובם של הלוחמים כולם לשטחנו?

4. מסקנותיה העיקריות של ועדת אופיר היו כי כוח הלוחמים נפגע משני מטעני אוייב, אשר הונחו כנראה כחלק ממארב אקראי שהתמקם בשטח; בסבירות גבוהה קבעה הוועדה, כי מטען שלישי שהתפוצץ היה מטען צה"לי, שנישא על גבו של אחד הלוחמים; המטענים שנשא הכוח הצה"לי היו תקינים ובטוחים לשימוש; ההכנה למבצע הייתה יסודית.

5. בהמשך מינה הרמטכ"ל צוות בדיקה להשלמת חקירת ועדת אופיר, בראשות תת-אלוף (במיל') גדי זוהר (להלן: צוות הבדיקה המשלים). בהתאם להמלצת הפצ"ר, נמנו על חברי צוות הבדיקה המשלים אנשי מקצוע שלא היו מעורבים באירוע ולא בחקירתו. הצוות הרחיב את החקירה בנושאי מודיעין וחבלה. במסקנותיו נקבע, לפי כמות הפיצוצים וממצאים על סמך הרכב המטענים שהתפוצצו, כי באירוע הייתה מעורבות של מטען זר; המטענים שנשא הכוח היו תקינים, ולא הכילו רכיבים דומים לאלה אשר גרמו לרוב המכריע של הפציעות אצל לוחמי הכוח; ישנה "סבירות בלתי

מבוטלת" כי האירוע במהותו היה פעילות מבצעית יזומה מבעוד מועד של חיזבאללה, ולא מארב אקראי שהתמקם בשטח, וזאת על רקע חשש של ארגוני המחבלים מפני פעילות צהל"ית צפויה על-פי ניתוח של הערכת מצב.

6. ביום 19.8.1998 פרסם הפצ"ר דאז, תא"ל אורי שהם, את חוות דעתו בנוגע לפעולת השייטת, ותמצית מצונזרת הימנה נמסרה לעיון המשפחות השכולות. הפצ"ר לא ראה להמליץ על הליכים משפטיים נגד מי מהמעורבים. עם זאת, בשל ליקויים – שלא נמצא קשר בינם לבין תוצאותיו הקשות של המבצע – המליץ הפצ"ר על נקיטת צעדים פיקודיים נגד 6 קצינים, לבד מההמלצות האישיות של ועדת אופיר אשר יושרו כבר בעת ההיא על-ידי מפקד חיל הים.

7. לפני הפצ"ר הוצגו שני תרחישים אפשריים בשאלת אקראיות המארב. משום שצוות הבדיקה המשלים העלה אפשרות לקיומו של דלף מודיעיני, הורה הפצ"ר לבחון זאת – לאמת או להזים – ולפיכך מינה הרמטכ"ל דאז, רא"ל (במיל') שאול מופז, צוות בדיקה מקצועי בראשות תא"ל (במיל') גיורא זורע (להלן: צוות זורע), לבחינת שאלת חשיפת המבצע.

8. בנאום טלוויזיוני ביום 9.8.2010 הציג חסן נסראללה סרטון המוכיח לכאורה כי חיזבאללה הצליח להציב מארב שפגע בלוחמי השייטת. בעקבות הנאום, הורה ראש מספן מודיעין בחיל הים על הקמת ועדת בדיקה, בראשות אלוף משנה (במיל') קובי אגמון (להלן: ועדת אגמון). ועדת אגמון נדרשה לבדוק את האותנטיות ואת מקור החומרים שהוצגו בנאום של נסראללה. הוועדה מצאה כי הסרטון אותנטי, ומורכב מקטעי חוזי אמיתיים שיורטו לפני המבצע ובמהלכו. מסקנתה הייתה כי ישנה סבירות גבוהה לכך שהמארב היה מתוכנן.

9. ב"כ העותר פנה ביום 27.10.2010 למשיבים והלין על פרסום ממצאי ועדת אגמון בכלי התקשורת. לטענת ב"כ העותר, המשפחות השכולות כלל לא ידעו על ההחלטה להקים ועדת חקירה נוספת בעקבות הנאום של נסראללה. פרסום ממצאי ועדת אגמון בתקשורת מבלי ליידע את המשפחות השכולות מהווה התנהלות חסרת רגישות וזלזול במשפחות. במכתבו ביקש ב"כ העותר להעביר אליו לאלתר את כל המסמכים הנוגעים להקמת ועדת אגמון ואת מסקנות הוועדה. בעקבות פנייתו התקיימה ביום 4.11.2010 פגישה בהשתתפות אל"ם (במיל') קובי אגמון, יו"ר הוועדה, ואל"ם עמית פרבר, ראש מספן כוח אדם בחיל הים, במהלכה הוצגו בפני העותר מסקנות ועדת אגמון.

10. בהמשך, ביום 8.11.2010, פנה ב"כ העותר אל המשיבים וביקש כי תוקם ועדת חקירה נוספת, בראשות נשיא בית המשפט העליון (בדימוס), השופט מאיר שמגר. לטענת העותר, נוכח ההבדלים בין ממצאי ועדת אופיר, שקבעה כי הלוחמים נתקלו במארב אקראי, לבין ממצאי ועדת אגמון שמצאה כי מדובר היה במארב מתוכנן, ונוכח קיומן של שאלות רבות שנותרו ללא מענה, בין היתר באשר למידת תקינות המטענים הצה"ליים שנשאו הלוחמים על גבם ומידת מיומנות כוח החילוץ, מתעורר הצורך לשוב ולבחון את האירוע פעם נוספת. המשיבים דחו את הבקשה. במכתב מיום 18.1.2011 מאת מזכירת הפיקוד העליון בלשכת ראש המטה הכללי נכתב, כי "ועדות החקירה השונות בדקו את מכלול ההיבטים הנוגעים לאירוע ונסיבותיו. נוכח העובדה, כי האירוע המצער נבחן לעומקו שוב ושוב בידי שלוש ועדות חקירה אשר לא הותירו אבן על אבן, לא נמצא להורות על הקמת ועדת חקירה נוספת בנושא". עוד צויין במכתב, כי "אין מדובר בשינוי גרסה של הצבא, אלא בחיזוק של אחד התרחישים הסבירים שהוצגו בשעתו, וזכה לתימוכין מסוימים מתוך המידע החדש". על החלטה זו הגיש העותר את העתירה שלפנינו.

עיקרי הטענות בעתירה

11. לטענת העותר, ישנן לפחות שלוש גרסאות הסותרות זו את זו באשר ל"אסון השייטת". גרסה אחת, נתמכת במסקנות ועדת אופיר וצוות הבדיקה המשלים, ולפיה נתקל הכוח הצבאי במארב אקראי; גרסה שנייה, נתמכת במסקנות ועדת אגמון, ולפיה נתקל הכוח הצבאי במארב מתוכנן, ומכאן חשש לכשל מודיעיני חמור ולדליפת מידע על מיקום הלוחמים ותוכנית המבצע; גרסה שלישית, נתמכת בעמדתו של ראש מספן מודיעין, ולפיה נפגעו הלוחמים מחמת פשל מבצעי טכני במטענים הצה"ליים שנשאו. לטענת העותר, קוטביות הגרסאות, הסתירות המהותיות, והחובה לרדת לחקר האמת, גם על מנת למנוע הישנות ארועים דומים בעתיד, מצריכים הקמת ועדת חקירה נוספת. דחיית בקשתו לבחינת הסוגיה מחדש, לטענתו, לוקה בחוסר סבירות. קיים חשש ממשי כי המטענים שנשאו הלוחמים היו פגומים. לתמיכה בטענתו צרף העותר תצהיר מאת סגן איתי ברקאי, אשר שימש במועד הרלבנטי כקצין ביחידה לסילוק פצצות. לטענת ברקאי, "המטען שהוכן עבור מבצע זה אינו מתאים להובלה על גב של חיילים במתאר של לחימה ובנוי בצורה לא מקצועית, המסכנת את נושאי המטען" (סעיף 4 לתצהיר). העותר הוסיף כי למיטב ידיעתו, עובר למבצע, הושבתה יחידת יפתח עקב ליקויים טכניים חמורים שנמצאו במטענים שהכינה. היחידה שבה לפעול זמן קצר בלבד לפני היציאה למבצע, ולפיכך לא יושמו חלק מלקחי תקופת ההשבתה. העותר טען כי אף ועדה לא בדקה לעומק את סוגיית תקינות המטענים, ודי בכך כדי להצדיק הקמת ועדת חקירה

חדשה. עוד טען, כי למיטב ידיעתו לא התגלו בשטח סימני זיהוי של כוח זר, ומכאן חיזוק לחשש כי הלוחמים נפגעו בשל כשל טכני במכשור שנשאו. לחלופין טען העותר, כי גם לפי מסקנת ועדת אגמון, לפיה נתקל הכוח הצבאי במארב מתוכנן, הרי שמשמעות הדבר כי ארע כשל מודיעיני חמור שהוביל לחשיפת הכוח. פשל זה לא נבחן כדבעי ויש לחוקרו, להסיק מסקנות ולהפיק לקחים.

12. נושאים מהותיים נוספים, לטענת העותר, לא נחקרו על-ידי ועדות החקירה. לא נבחנו פשלי פעולות החילוץ; כוחות החילוץ היו בלתי-מיומנים; בשעות האירוע לא נכח גורם פיקודי בכיר במשרדים בקריה; הקשר עם הלוחמים היה לקוי; יעדי ומטרות הפעולה לא היו ברורים, ולא הצדיקו את ביצועה. העותר טוען כאמור כי לנוכח פערי המידע ואי-הבהירויות יש להקים ועדת חקירה חדשה בראשות נשיא בית המשפט העליון (בדימוס), השופט מאיר שמגר, ובהשתתפות איש צבא בדימוס מטעמו של העותר, ובא-כוחו. חרף בקשותיו, לטענתו, נמנעו המשיבים ממסירת מסקנות ועדות החקירה השונות לעיונו. המשיבים התנהלו בחוסר רגישות כשאפשרו לפרסם בתקשורת את מסקנות ועדת אגמון מבלי שהובאו קודם לכן לידיעתן של המשפחות השכולות. העותר לא ידע כלל על הקמת ועדת אגמון, ועל מסקנותיה למד אך ורק מן התקשורת. משכך, יש להורות למשיבים להעביר לרשותו את מלוא החומר שהתקבל בוועדות החקירה השונות, את הממצאים ואת המסקנות.

עיקרי התשובה

13. המשיבים טוענים כי צה"ל קיים בחינה מעמיקה ועניינית על אודות אסון השייטת, באמצעות מספר צוותי חקירה. בחינת מסקנותיהם של צוותי הבדיקה וועדות החקירה מעלה כי אין בסיס לטענת העותר על סתירות. שאלת קיומו של מארב אקראי או מתוכנן, נבחנה על-ידי ועדת אופיר ועל-ידי צוות הבדיקה המשלים ואילו הציגו שתי אפשרויות מסתברות שונות. גם בדוח הפצ"ר צויין במפורש כי ישנם שני תרחישים אפשריים, ואלה מצריכים בדיקה נוספת לצורך הכרעה ביניהם. לשם כך מונתה כאמור ועדת זורע. לפיכך, מסקנות ועדת אגמון אשר גובשו לאחר למעלה מעשור, על סמך מידע חדש שנמצא אותנטי, אינן סותרות את מסקנות ועדת אופיר וצוות הבדיקה המשלים, אלא אך מאששות את הסבירות כי מדובר היה במארב מתוכנן. סבירותה של אפשרות זו, הוצגה עוד מלכתחילה.

14. שלא כטענת העותר על אודות סוגיות שלא נבחנו, טוענים המשיבים כי נחקרה ונדונה לעומקה, סוגיית המטענים שנשא הכוח הצבאי. זהות המטענים שהתפוצצו במהלך הפעילות נבחנה על-ידי ועדת אופיר וצוות הבדיקה המשלים. גם הפצ"ר נדרש

לכך בפרטות בחוות דעתו. מסקנת כולם הייתה החלטית, על מעורבות מטען או מטענים זרים באירוע. לגבי תקניות המטענים שנשא הכוח לא הייתה מחלוקת, ונמצא גם כי לא נפל פגם בתהליך הייצור וההרכבה של המטענים, וכי חוליית הנחת המטענים הייתה כשירה לביצוע המשימה.

15. כיוצא בזה, נושא החילוף והפינוי נבחן כדבעי על-ידי ועדת אופיר. הפצ"ר ציין בדוח שהועבר לעיון המשפחות את דבר קיומן של בעיות תיאום, ואת חוסר השליטה והארגון שאפיין את החילוף. יחד עם זאת, נקבע שיש לייחס משקל רב לנסיבות החריגות של האירוע, לחומרת הפגיעות, להיקף הרב של הנפגעים, ולעובדה שהרופא והחובש בכוח המבצע נהרגו, וכן גם רופא החילוף.

16. הפעולה עצמה היתה נחוצה, והמבצע אושר על-ידי הדרגים הצבאיים והמדיניים הבכירים ביותר. המשיבים הוסיפו וטענו כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל שאול מופז, נפגש עם משפחת העותר לפי בקשתה. העותר דרש להסיק מסקנות אישיות כלפי גורמים שונים בצה"ל. הרמטכ"ל שב ועיין בדוחות החקירה והבדיקה, ולא מצא לנכון לנקוט צעדים נוספים מעבר לאלה שננקטו.

17. על סמך עיקרי הדברים הנ"ל טוענים המשיבים כי אין הצדקה להקמת ועדת חקירה נוספת. ועדות החקירה וצוותי הבדיקה ביצעו בחינה מדוקדקת של מכלול ההיבטים הקשורים למבצע, החל מן התכנון, עבור להכנה, וכלה בביצוע. גורמי החקירה לא הותירו אבן על אבן ועשו כל שבאפשרותם על מנת לחקור ולהבין את נסיבות האירוע, על כל היבטיו.

18. אשר לעיון בחומרי החקירה ובתוצריהם: מטבע הדברים, החומר הגולמי מסווג בדרגה גבוהה. אף-על-פי-כן, עשה צה"ל את המירב על מנת לאפשר למשפחות השכולות לעיין בחלקים מן החומר, בכפוף להצהרה על שמירת סודיות. חלק מן החומר נמסר, בחלק התאפשר עיון בלבד, ולאחר פרסום דוח ועדת אופיר וכן גם לאחר העמדת דוח הפצ"ר לעיון המשפחות, התאפשר להן לפנות בשאלות בעקבות קריאת החומר. במענה לפניית המשפחות בשורה ארוכה של שאלות ניתן מענה ככל הניתן, בכפוף למגבלות בטחון שדה. באשר לחומר שמחמת דרגת סיווגו לא ניתן היה להתאימו לעיון המשפחות, הוצע כי גורם בכיר בעל רקע בטחוני מתאים, שיהיה מקובל על המשפחות ועל צה"ל, יעיין בו וישיב לשאלות המשפחות. משפחת העותר ביקשה למנות את כרמי גילון, ראש השב"כ לשעבר, כנציג מטעמה, ומשפחה שכולה אחרת ביקשה למנות את אלון-משנה זאב בונה. צה"ל אישר את הבקשות הללו. כלל החומר הועמד לעיונו של

כרמי גילון, והוא הורשה להשיב לשאלות המשפחות בכפוף למגבלות בטחון שדה. במקביל, המשיכו גורמי בטחון שדה לצנזר חלקים מחומר החקירה הגולמי על מנת לאפשר למשפחות השכולות לעיין בו. גם ממצאי ועדת אגמון לגבי אותנטיות החומר שהוצג על-ידי מזכ"ל החיזבאללה הועברו על-ידי נציגי חיל הים לידיעת המשפחות.

19. הנה כי כן, לטענת המשיבים, במהלך השנים, וככל שהצטברו חומרי חקירה, שקדו רשויות צה"ל לסווגם בהתאם לסיכון הנובע מחשיפתם האפשרית, ועשו את המירב על מנת להביא את החומר לידיעת המשפחות השכולות. המשפחות נחשפו לחומר שברגיל לא מתאפשר העיון בו למי שאינו מוסמך ומסווג לכך. יחד עם זאת, לא ניתן היה להעביר את מלוא החומר לעיון של המשפחות. חלף זאת, התאפשר העיון בחומרים לגורמים מוסכמים, מוסמכים, אשר מונו מטעם המשפחות ושימשו עבורן כגורם חיצוני לבחינת החומר.

דיון והכרעה

20. דיון ראשון בעתירה בבית משפט זה התקיים ביום 18.7.2012. בעקבותיו הסכימו הצדדים על מינויו של ראש המוסד לשעבר, האלוף (במיל') דני יתום, כנציג מטעם העותר לצורך עיון בחומרי החקירה באשר לאסון השייטת. האלוף (במיל') דני יתום עיין בחומר במלואו, ובחוות דעתו מיום 16.6.2013 ציין, כי "נהייתי משיתוף פעולה מלא מצד מפקדת חיל הים והוצגו לי כל החומרים שביקשתי". בחוות דעתו סקר האלוף (במיל') יתום את מסקנות ועדת החקירה וצוותי הבדיקה. לדבריו, "אני מתרשם שועדת החקירה ביצעה עבודה מעמיקה ורחבה ובסופה קבעה כי הלוחמים נהרגו ונפצעו כתוצאה מהפעלת מטעני אויב שהכילו כדוריות מתכת בקוטרים שונים. אחד מהמטענים שנשא הכוח התפוצץ כתוצאה מהפעלת המטענים ע"י האויב ואת גורל המטען השני לא הצליחה לקבוע". אלו הן מסקנות חוות דעתו של האלוף (במיל') יתום:

1. "ועדת חקירה וצוותי הבדיקה ביצעו עבודה מקצועית ומעמיקה.

2. ניתן להניח בסבירות גבוהה כי לפחות סרט מזל"ט אחד שצולם בשלב איסוף המודיעין המקדים למבצע היה ברשות החזבאללה ואפשר לארגון להסיק שצה"ל מתעניין מבצעית בתא השטח בו הופעלו בליל המבצע המטענים, לפיכך ניתן לקבוע בסבירות גבוהה שמארב המטענים היה מתוכנן.

3. ניתן לקבוע בסבירות גבוהה שמטען/מטענים של החזבאללה התפוצצו ראשונים והתקילו את הכוח של שייטת 13. בעקבות כך התפוצץ אחד מהמטענים שנשא הכוח וכנראה גם השני".

21. חוות דעתו של האלוף (במיל') יתום לא הניחה את דעתו של ב"כ העותר, והוא המשיך לעמוד על דרישתו להקים ועדת חקירה ממלכתית, או ועדת חקירה אחרת בראשות שופט של בית המשפט העליון – "על מנת שתשמע הטענות ויתבררו הכשלים המבצעיים והאישיים, יוסקו המסקנות, תילקח האחריות, ויקודם חקר האמת למען בטחון צה"ל מתוך רצון העותר להענות לבקשותיו... מבוקש כי תכונן ועדה באופן שיוסקו מסקנות ותילקח אחריות, ברובד הפלילי או המשמעתי או הפיקודי-צה"לי, על כל מי שאחראי לכשל" (פסקאות 6 ו-7 להודעת העותר מיום 16.6.2013). בהחלטה מיום 6.1.2014, בעקבות הערותינו על ההלכה הפסוקה בקשר להתערבות בג"ץ בנושא כגון דא של ועדות חקירה, התבקש העותר להודיע אם יש צורך בהמשך שמיעתו של התיק. אלא שביום 29.1.2013 הגיש ב"כ העותר "בקשה להגיש עתירה מתוקנת וקביעת המשך מועד דיון". בבקשת התיקון ביקש ב"כ העותר להוסיף שלושה סעדים על אלה שבעתירה המקורית:

א. כי המדינה תכיר כי לפי כל חוות דעת שניתנה כי הייתה רשלנות והיו מחדלים מצד המדינה והצבא, על מנת שלהבא יתוקנו העוולות. בכך תקויים צוואתו הבלתי כתובה של גל הי"ד אשר חרף נפשו ונפל על הגנת המולדת.
 ב. זימון 'קפטן ג'ורג' – מר דורון זהבי למתן עדות ומסירת כל מידע ונתון הידוע לו.
 ג. מבלי לגרוע מכל האמור לעיל – כי ינתן פיצוי בגין הסבל ועגמת הנפש שעברה המשפחה ועבר העותר על היותו 'מתריע בשער' שלא שמעו לו כשבע עשרה שנה".

בהתחשב במועד הגשת הבקשה, בתוכנה, ובהשתלשלות העניינים הדיונית והמהותית, לא ראינו הצדקה להתיר את התיקון. כך מבחינה פורמלית. דיוננו יתמקד אפוא בסעדים שהתבקשו בעתירה המקורית – הקמת ועדת חקירה ועיון בחומרי החקירה – אם כי בפועל יהיה בדברינו מענה, במפורש ובמשמע, גם לסעדים שביקש העותר להוסיף. הארכנו קמעא בתיאור הרקע העובדתי וטיעוני הצדדים על מנת שישמשו מצע לדיון ולהכרעה שלהלן.

הקמת ועדת חקירה

22. את דרישתו להקמת ועדת חקירה תולה העותר כאמור בסתירות שבין ממצאי ועדת החקירה וצוותי הבדיקה השונים, ובכך שסוגיות מהותיות לא נבחנו כלל עד כה. אין בסיס לדרישה זו, לא במישור העובדתי, לא במישור המשפטי. גם אם יש הבדלים מסויימים בממצאים ובמסקנות של החקירה ושל הבדיקות, הם אינם עולים כדי סתירות. אמת נכון הדבר, לא כל ממצאי החקירה והבדיקות ומסקנותיהם זהים לכל דבר ועניין,

אך אין תימה בדבר הזה. על ציר הזמן, ברבות השנים, עם העמקת הבדיקות ולאור נתונים נוספים שנתגלו, ניתן היה לקבוע ביתר פסקנות, דברים שקודם לכן היו מסופקים. היטב נבחן אסון השיטת פעם, פעמיים, שלוש וארבע – בוועדת אופיר, בוועדת אגמון, בצוות הבדיקה המשלים ובצוות זורע; ועוד לא תמו כל בחנייך. הוועדות לא הזניחו סברות, השערות, ואפשרויות מבצעיות. מרבית ממצאיהן ומסקנותיהן פורסמו.

23. השאלה אם הכוח הצבאי נתקל במארב אקראי או מתוכנן נדונה לעומקה, ובגדרה נבחן גם החשש שמא דליפת מידע הובילה לחשיפת הכוח. בתחילה הוצגו שני תרחישים אפשריים, ולימים גברה סבירותו של תרחיש המארב המתוכנן. הוועדה הראשונה – ועדת אופיר – קבעה כי "להערכתנו, מדובר במארב אקראי שהתמקם בשטח, על רקע חשש של ארגוני המחבלים מפעילות צה"לית, אך לא על בסיס מידע קונקרטי" (סעיף 1g לפרק "האירוע" בדו"ח). בהמשך, ציין צוות הבדיקה המשלים בחוות דעתו, כי ישנה סבירות בלתי מבוטלת לפעילות מבצעית יזומה מבעוד מועד. דוח הפצ"ר מיום 19.8.1998 ציין כאמור שני תרחישים אפשריים בשאלת אקראיות המארב, ובהתאם לכך מינה הפצ"ר צוות נוסף – צוות זורע – שבחן שמא נחשף המבצע מבעוד מועד. לימים, לאחר הפרסום הנ"ל מפי חסן נסראללה, הוקמה ועדת חקירה נוספת – ועדת אגמון – ומסקנתה הייתה כי ישנה סבירות גבוהה לכך שהמארב לכוח הצבאי אכן היה מתוכנן. הסתירה הנטענת על-ידי ב"כ העותר אפוא, לאו סתירה היא. עוד מלכתחילה עלתה ונדונה האפשרות כי הלוחמים נתקלו במארב מתוכנן. סברה זו הלכה ונתחזקה, עד אשר התאמתה בעקבות פרסום דברי נסראללה ובדיקות שעשתה ועדת אגמון. בעצם העובדה כי בתחילה דובר בשני תרחישים אפשריים, ובהמשך בוסס אחד מהם, אין כדי ללמד על סתירה המצדיקה חקירה נוספת. חיזוק למסקנה האמורה בא לידי ביטוי גם בחוות דעתו של האלוף (במיל') דני יתום, שקבע כי ועדת החקירה וצוותי הבדיקה ביצעו את מלאכתם בצורה מקצועית ומעמיקה. האלוף (במיל') יתום לא העלה חשש לסתירות בממצאים ולא צורך בהקמת ועדת חקירה נוספת.

24. אכן, למקרא החומר שהועבר לעיוננו בכללותו, וכן גם חוות דעתו של האלוף (במיל') יתום – שמינויו נעשה על-פי הצעתנו תוך כדי הדיון בעתירה, ולמען הסר כל ספק לגבי הסוגיה הטעונה והרגישה שעל הפרק – לא שוכנענו כלל וכלל בתועלת שיכולה לצמוח מהקמת ועדת חקירה ממלכתית או אחרת נוספת. הפרשה כולה, לפרטיה, נבחנה עד דק. אין בסיס לטענת ב"כ העותר, לא רק באשר לסתירות הנטענות, אלא גם באשר לחסרים בחקירות ובבדיקות. היטב נחקרו ונדונו בוועדת אופיר ובצוות הבדיקה המשלים שאלות על המטענים שנשא הכוח ("תקניים ובטוחים לשימוש", סעיף

2א לפרק "מטעני הכוח" בדוח), המטענים שהתפוצצו, מעורבותם של מטענים זרים, תקניות המטענים, וכשירות הלוחמים ("הכנת הכוח למשימתו הייתה מקיפה, הביאה אותו לדמת מוכנות גבוהה והכשירה אותו היטב למשימה, הן בהיבט הטכני והן בהיבט המבצעי" (שם)). נושא החילוף והפינוי גם הוא לא נזנח. נמצא כי נפלו בו תקלות, אך בנסיבות העניין ניתן היה להבינן, בשים לב לכך ש"כוח החילוף נקלע למצב, מהקשים שניתן לתאר: מספר רב של נפגעים במצב קשה, תחת אש, בחשיכה מוחלטת, ללא ידיעת תמונת המצב המלאה, וללא סיוע רפואי, מצב שהחמיר, עקב נפילתו של רופא החילוף זמן קצר לאחר הגעתו" (סעיף 1 לפרק "הפעולות לחילוף הכוח" בדוח). כזכור, שני רופאים וחובש נהרגו, רבים מקרב החיילים נפצעו, הפציעות היו קשות, והעניין כולו היה כאמור מורכב עד מאד. חקירה נוספת לא תועיל, לא באשר לעבר, במה שנוגע לחקר האמת, ולא במה שנוגע להפקת לקחים, במבט צופה פני עתיד. המבצע כולו היה נחוץ מבחינה מבצעית, ואישור לביצועו ניתן מאת הדרג הצבאי ומאת הדרג המדיני, ברמות הבכירות ביותר. התשתית העובדתית שנפרשה בעקבות החקירות והבדיקות, היא מקיפה, מפורטת, ועל סמכה הוסקו המסקנות הדרושות והופקו הלקחים.

25. הלכה פסוקה היא, ש"הבחירה למנות או שלא למנות ועדת חקירה ממלכתית מצויה בלב סמכותה של הרשות המבצעת. שיקול דעתה של הרשות בעניין זה הוא רחב ביותר, וכורך בחובו שורה ארוכה של שיקולים שלגביהם נתון לרשות מתחם סבירות רחב ביותר... סמכותה הרחבה של הרשות המבצעת אינה מוגבלת רק לעצם ההחלטה לקיים הליך בדיקה, אלא גם לאופן שבו תבצע אותה בדיקה" (בג"ץ 6728/06 עמותת "אומץ" נ' ראש ממשלת ישראל (30.11.2006) פסקה 10; בג"ץ 6001/97 אמיתי - אזרחים למען מינהל תקין וטוהר מידות נ' ראש הממשלה (22.10.1997)). מהיקף שיקול הדעת הרחב המסור לרשות המבצעת, נגזר צמצום במידת ההתערבות של בג"ץ. ולא בכדי, משום שבעניין מקצועי עסקינן. על ועדות החקירה וצוותי הבדיקה נמנו מומחים לדבר, אין עוררין על כשירותם, ולא על טיב מלאכתם. תשובת מזכירת הפיקוד העליון בלשכת הרמטכ"ל בדחיית פנייתו של ב"כ העותר להקמת ועדת חקירה נוספת, פנייה שהקדים העותר לעתירתו, משקפת נאמנה את מצב הדברים, ומשכנעת בהנמקתה להחלטה שלא להעתר לבקשה ולא להקים ועדת חקירה נוספת בנושא. לבטח מצויה החלטת המשיבים במתחם שיקול הדעת המסור להם, אין זה מתפקידינו כשופטי בג"ץ לבוא בנעליהם ולהמיר את שיקול דעתה של הרשות המבצעת בשיקול דעתנו-שלנו, ואין כל הצדקה להתערבות מצדנו בדרך של הוראה על הקמת ועדת חקירה.

עיון בחומר החקירה

26. דוח ועדת החקירה, על נספחיו, כמו גם דוחות צוותי הבדיקה, העדויות, המסמכים ושאר חומרי הגלם, עוסקים כולם בפעילות המבצעית הנדונה של השייטת,

יחידה מובחרת, מעבר לקווי האוייב. מטבע הדברים – התכנון, נוהל הקרב והביצוע, סווגו בדרגת סודיות גבוהה. אף-על-פי-כן, מתוך הכרה בחובתם המשפטית והמוסרית כלפי העותר וכלל המשפחות השכולות, אפשרו להם המשיבים לעיין בחלקים מן החומר, בכפוף למגבלות סודיות מחוייבות מטעמי בטחון. הדבר נעשה בתהליך נמשך, היה צורך בהצהרה על שמירת סודיות, חלק מהחומר נמסר כמות שהוא, חלק עופד, בחלק התאפשר עיון בלבד, ולגבי חלק נותר החיסיון מלא. ניתנה לעותר ולשאר המשפחות השכולות אפשרות לפנות בשאלות נוספות בעקבות הקריאה והעיון בחומר. שורה ארוכה של שאלות נענתה באופן מלא ככל הניתן. תקלה מסויימת ארעה, עם פרסומם ברבים של מסקנות ועדת אגמון, מבלי שקדמה לכך הודעה מתאימה לעותר ולשאר המשפחות השכולות. זו תקלה מצערת, אך היא באה על תיקונה.

27. כזכור, לפי בקשת משפחת העותר מונה ראש השב"כ לשעבר, כרמי גילון, כנציג מטעמה לצורך עיון בחומר המסווג. כלל החומר הועמד לעיונו, והוא הורשה להשיב לשאלות נוספות מאת העותר, בכפוף לאישור ראש מחלקת בטחון שדה. לא זה אף זה: לימים, בהסכמה, כאמור, בעקבות הדיון הראשון בעתירה הנדונה, התאפשר עיון מלא גם לראש המוסד לשעבר, האלוף (במיל') דני יתום, ולדבריו "נהייתי משיתוף פעולה מלא מצד מפקדת חיל הים והוצגו לי כל החומרים שביקשתי". כעקרון, נקט צה"ל בעניין דנן בגישה דומה לזו שנקט בה בקשר לחקירת אסון המסוקים (בג"ץ 3331/97 גוטליב נ' שר הביטחון (1.4.1998)), שעיקרה בהעמדת כלל החומר לעיון המשפחות השכולות; אם בעצמן, אם באמצעות נציג מטעמן, בהתאם לדרגת הסיווג.

28. קיצורו של דבר: נעשה המרב האפשרי על מנת לאפשר את העיון, כמתחייב מבחינה משפטית ומוסרית כלפי העותר. מעבר לכך, בטחון המדינה ואזרחיה אינו מאפשר. זכות העיון מוצתה עד תום.

סוף דבר

29. בנו של העותר – החייל גל רודובסקי ז"ל – הלך לבלי שוב, נפל חלל באסון השייטת. אסון שאין לו תקנה. חסרון שלא יוכל להימלא. הלב דואב. חקירת האסון בוועדת חקירה ובצוותי בדיקה, כמתואר לעיל, מוצתה. ככלל, מסור לרשות המבצעת שיקול דעת נרחב בהחלטה אם למנות ועדת חקירה, אם לאו; והביקורת השיפוטית של בג"ץ – מצומצמת. מכל מקום, לגבי אסון השייטת, אין טעם ולא תוחלת בהקמת ועדת חקירה נוספת. גם זכות העיון בחומרי החקירה מוצתה עד תום.

אציע אפוא לחברותי לדחות את העתירה.

ש ו פ ט

המשנה לנשיא מ' נאור:

אני מסכימה.

המשנה לנשיא

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט נ' נעם סולברג.

ניתן היום, ט"ו באב התשע"ד (11.8.2014).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

המשנה לנשיא